

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SÜRELİDİR

7/12450

SAYI : B.02.0.007.00/ 207
KONU : Yazılı Soru Önergeleri

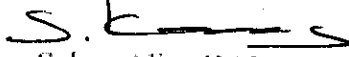
26.12/2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 11.02.2010 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-19747 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Bakanlığımıza gönderilen Adana Milletvekili Sayın Nevin Gaye ERBATUR'a ait (16 Adet) Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Bşk.)
Ek: 16 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 16 Yazı

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN NEVİN GAYE ERBATUR'UN
7/12450 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Son yıllarda çevre konusunda yaşanan olumsuz gelişmeler, kuraklık ve küresel ısınmanın kadınlar ve kız çocukları daha ağır etkilediği araştırmalarca ortaya konmuş bir gerçektir. Bu gerçeğe mücadele etmek için çevre konusunda toplumsal duyarlılığı artırmak kadar çevreye yönelik araştırmaları cinsiyet temelli biçimde çeşitlendirmek de yararlı olacaktır. Ayrıca çevre ile ilgili alınan kararlarda kadınların rolünün güçlendirilmesi için de çalışma yapılmalıdır. Bu çerçevede;

SORU 1:

Çevre konusu üzerine çalışan kurumlarca üretilen verilerin cinsiyet temelinde üretilebilmesi için alınan tedbirler nelerdir? Bu veriler ve sonuçları, analizi nasıldır?

CEVAP 1:

Ulusal Eylem Planı'nda geline aşamayı ilgili taraflarla değerlendirmek amacıyla 2009 yılı içinde Mayıs ve Aralık aylarında olmak üzere iki kez İzleme ve Değerlendirme Toplantıları düzenlenmiş, bu toplantıların başlıklarından birini de "Kadın ve Çevre" konusu oluşturmuştur. Soruda bahsi geçen "Çevre konusu üzerine çalışan kurumlarca üretilen verilerin cinsiyet temelinde üretilmesi" konusu, Ulusal Eylem Planı'nın "Çevre" başlığı altındaki stratejilerden biri olup, bu stratejiyi gerçekleştirmekle sorumlu kurumlar Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, TÜİK, Çevre ve Orman Bakanlığı, Üniversitelerin Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri ile Çevre Araştırma Merkezleridir.

Sorumlu kurumlardan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın 15-17 Ekim 2008 tarihlerinde gerçekleştirdiği "Kırsal Alanda Kadın Çalıştayı"nda, çevrenin korunması ile doğal kaynakların etkin ve verimli kullanılmasında kadınların rolünün görünür kılınmasına yönelik önemli tartışmalar yapılmıştır. Çalıştay'da, özellikle kırsal alandaki kadınların çalışma ve yaşam koşullarının neler olduğu tartışılmış, çevre ve kırsal alana yönelik yürütülen çalışmalarda elde edilen verilerin, toplumsal cinsiyet bakış açısını içermesinin gerektiği ifade edilmiş ve bu konu hakkında çeşitli hedefler belirlenmiştir. Kırsal alana yönelik ortak bir istatistikî veri tabanının oluşturulması ve bu veri tabanı oluşturulurken toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısının göz önünde tutulması gerektiği, ayrıca elde edilecek bu verilerin Merkezi Nüfus İdare Sistemi (MERNİS) programına dâhil edilmesi, belirlenen hedeflerden bazılarıdır.

SORU 2:

Kadın ve çevre konusuna ilişkin araştırma ve bilimsel çalışmaların teşvik edilmesi için yapılan çalışmalar nelerdir?

CEVAP 2:

Çevrenin, kadınlar üzerindeki etkilerinin neler olduğunu anlamaya yönelik araştırma ve bilimsel çalışma yapmak, söz konusu etkilerin neler olduğunun ortaya

çıkarılmasında yardımcı olacaktır. Bu konuda özellikle üniversitelere büyük görev düşmektedir. Kadın ve çevre konularına ilişkin olarak Başkent Üniversitesi Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (BÜKÇAM) bu kapsamda yürüttüğü çeşitli faaliyetler bulunmaktadır. Merkez, kadın konusunda önemli çalışmalar yürüten Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) Kadın İhtisas Komisyonu'nun da bir üyesi olarak, kadın ve çevre konularında çalışmalar yapmakta, bu konu ile ilgili uluslararası örgütler tarafından yayınlanmış yayınları incelemektedir. Merkez, aynı zamanda kendi bünyesinde çalışan akademik personelin katıldığı mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim etkinliklerinde "Kadın ve Çevre" konularına da yer vermektedir.

SORU 3:

Kadın ve çevre konusunda yapılmış ulusal ve uluslararası araştırma/makale ve bilimsel çalışmaların takip edilmesi, toplanması için ne gibi tedbirler alınmıştır?

CEVAP 3:

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) Türkiye Milli Komisyonu öncülüğünde Devlet Planlama Teşkilatı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Başkent Üniversitesi Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin temsilcilerinden oluşan "Kadın İhtisas Komisyonu", çevre ve iklim değişikliğinin kadınlar üzerindeki etkilerinin görünür kılınmasını sağlamak, konu ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırma/makale ve bilimsel çalışmaların neler olduğunu tartışmak amacıyla 11.04.2008 tarihinde çalışmalara başlamıştır. Komisyon, belirtilen konuları tartışmak amacıyla 21 Aralık 2009 tarihinde "Çevre, Kadın ve İklim Değişikliği" konulu bir toplantı düzenlemiştir. Toplantı sonucunda elde edilen çıktıların bir kitap haline getirilmesi planlanmaktadır.

SORU 4:

Çevre politikalarını oluşturma süreçlerine kadınların katılımının artırılması için yapılan çalışmalar nelerdir?

CEVAP 4:

Çevre konusunda politika oluşturmak amacıyla ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarca çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Çevrede yaşanan değişimlere yönelik politika oluştururken kadınları da bu sürece dâhil etmenin gerekliliği ise açık bir gerçektir. Bu kapsamda, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile İspanya Hükümeti tarafından oluşturulan ve "Binyıl Kalkınma Hedefleri'ne Ulaşma Fonu (MDG-F)" tarafından desteklenen "Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesinin Geliştirilmesi BM Ortak Programı" kapsamında Teknik Danışma Komitesi (TAC) oluşturulmuştur ve Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı bu komiteye dâhil olmuştur.

Komitenin en önemli görevlerinden biri ise çevre ve kadın odaklı olmak üzere hazırlanan proje tekliflerini incelemek ve değerlendirmektir. Bu kapsamda Türkiye'deki iklim değişikliği ve Seyhan Nehri Havzası ile ilgili bir de proje

hazırlanmıştır. Türkiye'nin iklim değişikliğine uyumu için hazırlanan projeye Nisan 2009'da 7 milyon dolar kaynak sağlanmıştır. Projenin beklenen çıktıları şunlardır:

- İklim değişikliğine uyumu, Türkiye'nin ulusal kalkınma planlarına dâhil etmek,
- Ulusal, bölgesel ve kurumsal kapasiteyi geliştirmek,
- Seyhan Nehri Havzası'nda topluma dayalı projeleri uygulamak,
- İklim değişikliğine uyumu tüm BM programlarına dâhil etmek.

Proje, iklim değişikliğinin kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler ve gençler gibi gruplar üstündeki olumsuz etkilerini en aza indirmek için çalışmalar yürütmeyi öngörmekte, Projenin uygulanacağı yöredeki bütün kadınları köy toplantıları yaparak sürece katmayı hedeflemektedir.

SORU 5 :

Olumsuz çevre koşullarından kadınların daha çok zarar gördükleri konusunda farkındalık ve duyarlılık yaratılabilmesi için neler yapılmıştır?

CEVAP 5 :

Soruda bahsi geçen "Olumsuz çevre koşullarından kadınların daha çok zarar gördükleri konusunda farkındalık ve duyarlılık yaratılması" konusu Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı: (2008-2013)"nın "Çevre" başlığındaki stratejilerden biri olup ilgili stratejinin gerçekleştirilmesinden sorumlu kurum/kuruluşlar Sağlık Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Yerel Yönetimlerdir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından 15-17 Ekim 2008 tarihlerinde düzenlenen ve çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerin katılımıyla gerçekleştirilen "Kırsal Alanda Kadın Çalıştayı"nda bir oturum, çevrede yaşanan bozulmanın ve iklim değişikliğinin kadınlara olan etkilerini tartışmaya ayrılmıştır. Bu kapsamda ele alınan konulardan biri, su ve toprak gibi en önemli doğal kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasında kadınların rolüdür. Olumsuz çevre koşulları sebebiyle temiz su kaynaklarının giderek azaldığı, bu yüzden birçok kadının su taşımak amacıyla uzun yollar kat etmek zorunda kaldıkları gerçeğinden hareketle, kaynakların verimli kullanılması konusunda küçük yaşta bilinçlendirme çalışmaları yapmanın gerektiği Çalıştay sonunda özellikle vurgulanmıştır. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullarda öğrencilere yönelik suyun etkin ve tasarruflu kullanılmasına dair eğitimler düzenlemesi kabul edilmiştir.

SORU 6 :

Sürdürülebilir ve ekolojik açıdan doğru olan tüketim ve üretim biçimleri ile doğal kaynakların kullanımı ve yönetimi konusunda kadınlara yönelik bilinç yükseltici çalışmalar yapılmış mıdır?

CEVAP 6 :

Dünyadaki doğal kaynakların giderek azaldığı, ekolojik dengenin tüm dünyada bozulduğu bir dönemde sürdürülebilir bir kalkınmaya ulaşmanın, kaynakları etkin ve verimli kullanmanın önemi daha iyi ortaya çıkmaktadır. Doğal kaynakları kullanmada kadının rolü göz önünde bulundurulduğunda, bu kaynakların kullanımı ve yönetimi

konusunda kadınlara yönelik bilinç yükseltici çalışmaların gerekliliği görülmektedir. Bu kapsamda Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nce "GEF-II Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi" yürütülmekte olup, bu Proje'nin bileşenlerinden birini de bilinçlendirme çalışmaları oluşturmaktadır. Halen yürütülmekte olan "Yıldız Dağları'nda Doğal Kaynakların ve Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Sürdürülebilir Geliştirilmesi Projesi" kapsamında, Projenin uygulandığı bölgedeki her bir köyde kadınlarla toplantılar yapılmakta ve çevre konusunda kadınlara yönelik bilinç artırıcı faaliyetler yürütülmektedir.

SORU 7 :

Çevre sorunlarının çözümüne ilişkin sivil toplum örgütlerinde kadın inisiyatiflerinin geliştirilmesi için neler yapılmaktadır?

CEVAP 7 :

Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, UNESCO Milli Komisyonu bünyesinde oluşturulan Kadın İhtisas Komitesi'nin daimi üyesi olarak çevre konusunun da içinde olduğu birçok alanda çalışmalara katılmaktadır. Ayrıca, Pekin'de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler 4. Dünya Kadın Konferansı sonrasında hükümet ve sivil toplum işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla başlatılan çalışmalar kapsamında, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinasyonu ile sivil toplum kuruluşlarından oluşan komisyonlar kurulmuştur. Kurulan komisyonlardan biri de "Çevre ve Afet Komisyonu"dur. Komisyon, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin katılımıyla bugüne kadar 10 toplantı gerçekleştirmiştir.

SORU 8 :

Tarımsal alan ve seralarda çalışan kadınların, kullanılan kimyasallardan olumsuz etkilenmelerini önleyici ve koruyucu ne gibi çalışmalar yapılmıştır?

CEVAP 8 :

Sorunuzda bahsi geçen "Tarımsal alan ve seralarda çalışan kadınların, kullanılan kimyasallardan olumsuz etkilenmelerini önleyici ve koruyucu çalışmalar yapılması" ifadesi "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı: (2008-2013)"nın "Çevre" başlığındaki stratejilerden biri olup ilgili stratejinin gerçekleştirilmesinden sorumlu kurum/kuruluşlar Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'dır.

Tarımsal alan ve seralarda çalışan kadınların, tarımsal üretim sürecinde kullandıkları ilaçlardan ve diğer kimyasal maddelerden olumsuz etkilenmelerinin önüne geçilmesi için söz konusu maddelerle ilgili olarak bilinçlendirme çalışmalarının düzenlenmesi, büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından 15-17 Ekim 2008 tarihinde düzenlenen "Kırsal Alanda Kadın Çalıştayı"nda, tarımsal alanlarda çalışan kadınların çalışma koşulları yanında tarımsal ilaçların yaratacağı olumsuzluklar da tartışılmış, bu konu ile ilgili olarak kadın çiftçilere yönelik bilgilendirme çalışmalarının yapılması kararlaştırılmıştır. Çalıştay'da sadece kimyasal maddelerin kullanılmasının yaratacağı sorunlar üzerine değil, genel olarak kırsal alandaki kadınların üreme sağlığı ve kırsal alandaki bulaşıcı hastalılar konuları da ele alınmış, konu ile ilgili olarak Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Köyişleri

Bakanlığı'nın yakın işbirliği içinde çalışacağı ve kırsal alandaki kadınları bilgilendirme çalışmalarının yapılacağı vurgulanmıştır.

Ayrıca 2009 yılında Eskişehir, Trabzon ve Denizli olmak üzere üç ilimizde "Bölgesel Kırsal Alanda Kadın Çalıştayı" gerçekleştirilmiştir. Söz konusu Çalıştaylarda da tarımsal alan ve seralarda çalışan kadınların, kullanılan kimyasallardan olumsuz etkilenmelerini önleyici ve koruyucu önlemlerin neler olabileceği konuları da tartışılmıştır. Benzer çalışmaların 2010 yılında da devam etmesi ve Tekirdağ, Tokat ve Mardin illerimizde "Bölgesel Kırsal Alanda Kadın Çalıştayı"nın düzenlenmesi planlanmaktadır.

SORU 9 :

Doğal afetlerden korunmaya ve doğal afet sonrası yaşanan olumsuzluklara yönelik bilinç artırıcı, destekleyici ne gibi çalışmalar yapılmıştır?

CEVAP 9 :

Doğal afetlerin etkilerinin kadınlar açısından daha ağır olduğu, Ülkemizde yaşanan doğal afetler sonrasında da gözlemlenmiştir. Yaşanacak olası doğal afetler öncesinde yapılması gerekenler konusunda tüm toplumu ve kadınlarımızı bilinçlendirmek, yaşanan olumsuzlukların en aza indirilmesinde büyük önem arz etmekte, bu amaçla konu ile ilgili çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Bu faaliyetlerden biri de T.C. Hükümeti ve UNICEF arasında 2001-2005 ülke programı çerçevesinde hazırlanan 43 nolu "Afet ve Acil Durumlarda Hazırlıklı Olmak" başlıklı projedir. Söz konusu Proje, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Türkiye Kızılay Derneği ve UNICEF Türkiye Temsilciliğinin katılımıyla yürütülmüştür.

Afetlerin, kadınlar ve çocuklar üzerindeki etkisini azaltmak için etkili hazırlık çalışmalarının yapılması, projenin temel amacı olarak belirlenmiştir. Proje kapsamında "Afet ve Acil Durumlarda Kadın ve Çocuk Dostu Çevrede Bütünleşmiş Hizmetler" kaynak ve eğitim kitabından 5.000'er adet olmak üzere toplam 10.000 adet bastırılmıştır ve projede görevli bakanlık, kurum ve kuruluşlar ile 18 ile dağıtımı yapılmıştır.

Yine Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından kadınların afet yönetimindeki rollerinin tanımlanması, afet yönetimi süreçlerine etkin katılımlarının sağlanması, afet zararlarını azaltma çalışmalarında kadınların güçlü yönlerinden daha fazla yararlanılması amacıyla bir araştırma projesi hazırlanmıştır. Proje, Kavramsal Modelin Oluşturulması, Kadının Doğal Afet Olaylarındaki Konumunun Belirlenmesi ve Afet Yönetiminde Kadının Rolünün Geliştirilmesi alt başlıklarından oluşmaktadır.

Doğal afetler konusunda küçük yaştan itibaren duyarlılık geliştirmek ve bilinçlenme düzeyini artırmak amacıyla Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Araştırma Dairesi Başkanlığı Eğitim Grubunca hazırlanan Ankara-Çubuk İlçesi Afet Eğitimi Projesi kapsamında ilçede ilk ve orta dereceli okullarda, Halk Eğitim Merkezlerinde ve Kız Meslek Liselerindeki Afete Hazırlık Eğitimlerine önemli katılım sağlanmıştır.

Kadınların Afet Yönetimindeki rollerinin tanımlanması, afet yönetimi süreçlerine etkin katılımlarının sağlanması, afet zararlarını azaltma çalışmalarında

kadınların güçlü yönlerinden daha fazla yararlanılması amacıyla bir araştırma projesi hazırlanmıştır. "Doğal Afetlerde Kırılgan Bireylerin Modellenmesi ve Kadınların Afet Yönetiminde Rolünün Geliştirilmesi Projesi" önce TÜBİTAK formatında Kamu Araştırmaları Grubu (KAMAG) Projesi olarak hazırlanmış, ancak daha sonra DPT Yatırım Projesine dönüştürülmüştür. Proje, 2010 yılında araştırma projesi olarak DPT Afetler ve Kadın sektörlerine teklif edilecektir. Proje, Kavramsal Modelin Oluşturulması, Kadının Doğal Afet Olaylarındaki Konumunun Belirlenmesi ve Afet Yönetiminde Kadının Rolünün Geliştirilmesi alt başlıklarından oluşmaktadır.

SORU 10 :

Çarpık kentleşme, gecekondulaşma ve kentsel hizmetlerin (şehir içi ulaşım, aydınlatma vb) kadınlar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik yapılan çalışmalar nelerdir?

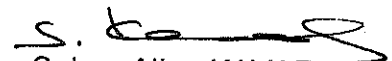
CEVAP 10 :

Soruda ifade edilen "*Çarpık kentleşme, gecekondulaşma ve kentsel hizmetlerin (şehir içi ulaşım, aydınlatma vb) kadınlar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik yapılan çalışmalar*" ifadesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı: (2008-2013)"nın "Çevre" başlığındaki stratejilerden biri olup ilgili stratejinin gerçekleştirilmesinden sorumlu kurumlar Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Yerel Yönetimler ve Çevre ve Orman Bakanlığı'dır.

Kırsal alanlardan kentlere yapılan göçün günümüzde de devam etmesi, çarpık kentleşmeyi artırmakta, kentsel hizmetlerin sağlıklı bir şekilde topluma ulaştırılmasında engeller oluşturmaktadır. Çarpık kentleşme ile şehir içi ulaşım ve aydınlatma sistemlerinde yaşanan yetersizlik, kadınları daha fazla etkilemekte, bu konuda önlem alınmasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Kentleşmede yaşanan gelişmeleri ele almak, bu gelişmelerin etkilerinin neler olduğunu tartışma amacıyla Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından "Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Strateji Belgesi ve Eylem Planı Hazırlanması Projesi (KENTGES)" hazırlanmıştır. Proje'de, kentleşme politikaları belirlenirken kadınların eğitim, sağlık ve istihdam alanlarında yaşadığı toplumsal cinsiyet ayrımcılığını gideren politikaların geliştirilmesinin gerektiği vurgulanmıştır.

Yine Proje kapsamında sürdürülebilir bir kentleşmeyi sağlamak ve konu hakkında ilgili tarafların görüşlerini almak amacıyla Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından 2009 yılında bir 'Kentleşme Şurası' düzenlenmiştir. Şura'nın Sonuç Bildirgesi'nde kentlerde kadınlar, çocuklar, yoksullar, yaşlılar ve özürliülerin dışlanmadan ve güvenlik içinde yaşayabilecekleri bir ortamın oluşturulması, muhtaç durumda olan bütün kesimlerin sosyal yardımlardan daha fazla yararlanabilecekleri bir mekanizmanın kurulması ve yeni sosyal politikaların geliştirilmesinin gerektiği vurgulanmıştır.

Saygılarımla.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı